

ΚΥΘΗΡΑ

Αἱ ἐπιστολαὶ ἀποστέλλονται τῇ Διευθύνει τῶν «Κυθίων».

«ΚΥΘΗΡΑ»

Ἑφημερίς ἑβδομαδιαία Πολιτικὴ καὶ τῶν Εἰδήσεων

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ

Ἑσωτερικοῦ Δρ. ρ.
Ἐξωτερικοῦ Φρ. χρ. ρ.

ΒΟΥΛΗ

Λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι, ἐκ τοῦ στενοῦ χώρου τοῦ φύλλου ἡμῶν, νὰ δημοσιεύσωμεν τὰς μακρὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἀγορεύσεις ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ βουλευτοῦ Κυθίων κ. Σ. Ε. Στάη, τὰς ὁποίας ἡ Βουλὴ μετὰ προσοχῆς οὐχὶ συνήθους ἀκούει καὶ ἀποθαυμάζει.

Ἐκ τῶν σπουδαίων τούτων ἀγορεύσεων αἱ τρεῖς τελευταῖαι εἶνε μεγίστης σπουδαιότητος, ἐξ ὧν ἡ περὶ τῆς ἀκυρότητος τοῦ νόμου Β' 1895 περὶ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἀστει» τῆς 26 Φεβρουαρίου 1896. Τῶν δύο ἄλλων δημοσιεύομεν σήμερον συντομωτάτην περίληψιν.

Ἡ παρούσα κυβέρνησις εἰσήγαγε σχέδιον νόμου εἰς τὴν Βουλὴν, τὸ ὁποῖον ἤδη ἐψηφίσθη καὶ ἐγένετο νόμος τοῦ Κράτους, δι' οὗ καίριον τραῦμα καταφέρεται κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν τῶν δῆμων.

Τὴν κατάργησιν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἢ τὸν ὑποβιβασμὸν αὐτῶν, ἢ τὴν αὐξήσιν τῶν δημοτικῶν φόρων πρὸς συντήρησιν τῶν ὑπαρχόντων δημοτικῶν σχολείων, ἢ τὴν συνδρομὴν τοῦ δημοσίου εἰς τοὺς ἀπόρους δήμους ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, ὁ νόμος ἀνέθετεν εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια. Ἦδη ἡ κυβέρνησις, τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀφαιρούσα ἀπὸ τὰ αἰρετὰ ταῦτα σωματεία, τὰ γινώσκοντα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τὰς ἀνάγκας τῶν δῆμων καὶ τὰς οικονομικὰς αὐτῶν δυνάμεις, ἀναθέτει εἰς τοὺς νομάρχας τοῦ Κράτους. Ἐπομένως, ἐὰν τὰ ἔσοδα δήμου τινὸς δὲν ἐπαρκῶσι πρὸς καταβολὴν τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν, διὰ τῶν νομαρχῶν θέλει ἐπιβάλλει τὴν αὐξήσιν τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων δημοτικῶν φόρων καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν ἤθελον στέρξει εἰς τὴν τοιαύτην αὐξήσιν τῆς φορολογίας, καλῶς γινώσκοντα ὅτι οἱ συνδημόται αὐτῶν δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ

καταβάλωσι καὶ ἄλλους φόρους πρὸς τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας.

Τὴν ἄλογον ταύτην πράξιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ μακρῶν καὶ δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταμαχίτων κατεπολέμησεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ὁ βουλευτὴς Κυθίων κ. Σ. Ε. Στάης, καταδείξας συνάμα ὅτι καὶ διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῶν νέων τούτων φόρων ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν καταβολὴν τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ὑπὸ τῶν δῆμων. Ἀπέδειξε δὲ δι' ἀριθμῶν καὶ δι' ἐπισήμων πινάκων, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσῃ ἡ ἐξ 1,500,000 δρ. συνδρομὴ τοῦ δημοσίου πρὸς τοὺς δήμους διὰ τὴν δαπάνην τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἐπομένως ἡ θὰ καταργηθῶσι πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἢ δὲν θὰ πληρωθῶσι τοὺς μισθοὺς αὐτῶν οἱ δημοδιδάσκαλοι καὶ αἱ δημοδιδασκάλισσαι καὶ οἱ γραμματοδιδάσκαλοι.

Ἐκ τῆς ἀγορεύσεως ταύτης τοῦ βουλευτοῦ Κυθίων κ. Σ. Ε. Στάης, ἐκλονίσθη ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς, ἡναγκάσθη δὲ ἐκ τούτου ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Θ. Π. Δηλιγιάννης ν' ἀγορεύσῃ ἐπὶ ὥραν περὶπου ἵνα ἀναιρέσῃ τὰ ἐπιχειρήματα κατὰ τοῦ συζητουμένου νομοσχεδίου. Ἀλλ' ὁ βουλευτὴς Κυθίων λαβὼν καὶ ἐκ δευτέρου τὸν λόγον ἀνέτρεψε τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὑπέμνησε πρὸς τοὺς βουλευτὰς τοὺς ἀκολουθοῦντας τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι τὴν ψῆφον τὴν ὁποῖαν θὰ δώσωσι κατὰ τῶν δῆμων των, ὑπερψηφίζοντες τὸ ἀνελεύθερον νομοσχέδιον, θὰ τὴν πληρωθῶσιν ἐντόκως ἐν καταλλήλῃ στιγμῇ. Ἀλλ' ἀτυχῶς πάντες οἱ τὴν Κυβέρνησιν ἀκολουθοῦντες βουλευταὶ συνήνεσαν εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, ἐπιψηφίσαντες τὸ φορολογικὸν τοῦτο νομοσχέδιον.

Μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων νομοσχεδίων, τὰ ὁποῖα ἡ κυβέρνησις εἰσήγαγεν εἰς τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς εἶνε τὸ περὶ μονοπωλίας τοῦ κηροῦ, περὶ προσόντων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ιερατεύσωσι καὶ τὸ περὶ ἐνοριῶν.

Διὰ τῶν νομοσχεδίων τούτων ἀναμφιδόλως πρέπει νὰ κλείσωσιν αἱ πλεῖστοι τῶν ἐνοριῶν ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ Κράτους καὶ νὰ ῥητήσωσιν ἄλλοθρήσκους ἱερεῖς, διότι οὐδεὶς πλέον θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ιερατεύσῃ, ὥς ἐκ τῶν ἀπαιτουμένων προσόντων. Ἰνα χαιροτογηθῇ τις ἐφημέ-

ριος πρέπει να έχη η δίπλωμα της Θεολογικής ή Φιλοσοφικής Σχολής του Έθνικού Πανεπιστημίου ή της Ριζαρείου Σχολής ή πτυχίον πρωτοβαθμίου δημοδιδασκάλου ή απολυτήριον Γυμνασίου, ή Έλληνικού σχολείου διά τὰ μικρά χωρία. Απαγορεύεται δὲ νὰ καθίστανται ἐφημέριοι οἱ Ιερομόναχοι!

Κάκιστα δὲ ἐρίζονται ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τὰ περὶ μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου, διότι ἓνα μόνον ἀναγνωρίζει ἐφημέριον, ἐπομένως μισθοδοτούμενον, εἰς ἕκαστον χωρίον!

Ἐλπίζομεν ὅμως ἡ ἀντιπολίτευσις νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ ψηφίσῃ τοιούτους ὀλεθρίους νόμους διὰ τὸ Κράτος.

Περὶ τῶν χθὲς λαθοντων χώραν ἐν τῇ Βουλῇ περὶ τῆς Βασιλείας ἀναδημοσιεύομεν τὰ ἐπίσημα πρακτικά τῆς Βουλῆς.

ΣΤΑΗΣ. Ἐγώ, νομίζω, ὅτι ἀντὶ νὰ λαλῇ ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν περὶ ῥινῶν καὶ κατὰ ῥινῶν, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ζητήσῃ κατὰ τὸ 55 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ἐν μυστικῇ συνεδρίᾳ τῆς Βουλῆς, νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ, διότι τότε θὰ ἡδύναμεθα νὰ ἐξηγηθῶμεν σαφῶς καὶ ἐλευθέρως χωρὶς νὰ ἔχωμεν τοὺς φόβους ὅτι ἐν τοῖς ἀκροατήρισις θὰ εὐρίσκοντο ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι θὰ ἡδύναντο νὰ μεταβιβάσωσι τὰ λεχθέντα ἐκεῖ, ὅπου δὲν πρέπει νὰ μεταβιβασθῶσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρόκειται περὶ καταχρήσεων θὰ ὁμιλήσω καὶ ἐγὼ περὶ μιᾶς. . .

ΛΕΒΙΔΗΣ.

ΣΤΑΗΣ. Ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν, οὐδένα, λέγει, κατηγορεῖ ἐπὶ καταχρήσει, θέτει ὅμως τὴν μείζονα καὶ τὴν ἐλάσσονα πρότασιν, τὸ δὲ συμπέρασμα σιωπᾷ, λέγει, τουτέστι, πᾶς ἄνθρωπος θνητός, ὁ ὑπουργὸς ἄνθρωπος, ἄρα ; . . . Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀσπάζομαι τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀλλὰ τούναντίον νομίζω ὅτι εἶναι καθήκον στοιχειώδες ἡ καταγγελία πάσης καταχρήσεως, ἡ ἐναντία δὲ ταύτης ἀρχὴ ἔφερε τὴν οὐνονηρὰν κατάστασιν εἰς τὴν σήμερον εὐρισκόμεθα. Πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ καταγγείλωμεν δημοσίᾳ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κατ' ἰδίαν κακίζομεν. Ἐὰν δὲ τοῦτο ἐπράττομεν δὲν θὰ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην σήμερον νὰ ζητῶμεν μυστικὰς τῆς Βουλῆς συνεδρίας ἵνα ὁμιλήσωμεν περὶ ὑφίστων τῆς Πολιτείας συμφερόντων.

Ἡ προκάτοχος Κυβέρνησις, ἡ ἄχρους, ἐξέδωκε Β. Διάταγμα τὴν 25 Φεβρουαρίου 1895 διὰ τοῦ ὁποῦ ἐχορηγῆτο ἐπιμίσθιον 1312 δρ. περίπου, λογιζομένου τοῦ χρ. φρ. 1,75 εἰς ἀποζημιώσεις τοῦ ἀπὸ τῆς ἐν Βελιγραδίᾳ Πρεσβείας εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ μεταβάντος γραμματέως πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν πρὸς συμβιβασμὸν διαπραγματεύσεων.

Τὸ διάταγμα τοῦτο ἐξεδόθη ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ νόμου ΒΠΗ5' τῆς 10 Δεκεμβρίου 1893, τὸ ὅποιον εἶναι ἀνάγκη νὰ σῶς ἀναγνώσω, καὶ σῶς παρακαλῶ νὰ ἐπιστήσῃτε τὴν προσοχὴν σας, διότι ἐγὼ δὲν ἡδύνηθην ν' ἀνεύρω οὐδεμίαν σχέσιν μεταξὺ τοῦ νόμου τούτου καὶ τοῦ μνησθέντος διατάγματος.

Τὸ ἄρθρον τοῦ νόμου περὶ οὗ πρόκειται ἔχει ὡς ἐξῆς : « Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα προσέλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τοὺς ὁμολογιούχους τῶν εἰς χρυσὸν ἐθνικῶν δανείων, ἢ τοῖς τῶν χρεωλυτικῶν τῶν ἐτῶν 1881 1884, 1887, καὶ 1890, καὶ τῶν παγίων τοῦ ἔτους 1889 πρὸς μεταρρύθμισιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὸν τόκον, τὸ χρεώλυσιον καὶ τὰς εἰς ἰγγύησιν αὐτῶν κεχορηγημένας προόδους

ἐκ φόρων, Τελῶν μονοπωλίων, ἐκχωρήσεων, καὶ δικαιωμάτων οἰωνδήποτε. »

Ἐρωτῶ πάντες ὑμᾶς, δίδει τὸ ἄρθρον τοῦτο δικαίωμα εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν νὰ δώσῃ πρὸς τινὰ ἀμοιβὴν ἢ καὶ ἀποζημιώσιν, ἔστω καὶ περὶ τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ συμβιβασμοῦ προκειμένου ;

Καὶ ὅμως ἀκούσατε, κύριοι, τί λέγει τὸ περὶ οὗ πρόκειται Β. Διάταγμα « ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1893 ΒΠΗ5' νόμου (αὐτὸ δηλὰ δη τὸ ὅποιον σῶς ἀνέγνωτα) χορηγοῦμεν ἡμηρεσίαν ἀποζημιώσιν ἐκ φρ. ΧΑ. 25 εἰς τὸν κ. Δ. Κριεζῆν, ἐφ' ὅσον ἤθελον ἐξακολουθήσῃ αἱ περὶ συμβιβασμοῦ διαπραγματεύσεις !

Εἰς ΒΟΛΕΥΤΗΣ Δὲν εἶνε πολλαί.

ΣΤΑΗΣ. Δὲν πρόκειται ἂν εἶνε πολλαί ἢ ὀλίγα. Πρόκειται ἂν ἡ προκάτοχος κυβέρνησις καλῶς ἢ κακῶς στηρίχθῃ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ νόμου τὸ ὅποιον σῶς ἀνέγνωτα, ἐξέδωκε τὸ Βασιλικὸν τοῦτο διάταγμα.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ μόνον παράνομον ἐν τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει, διότι ὑποθέτω, ὅτι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἐπέβαλε τῇ προκάτῳ κυβερνήσει τὸ μέτρον τοῦτο, ἐν τῇ ἀπειρίᾳ δὲ αὐτῆς ἴσως ὑπέπεσεν εἰς τὸ ἀνάρτημα τῆς παρανόμου ταύτης πράξεως.

Ἀλλὰ τὸ ἔτι παρανομώτερον κατ' ἐμέ, εἶναι, τὸ δεύτερον στάδιον τῆς ὑποθέσεως ταύτης, εἰς τὸ ὅποιον ἐνέχεται ἡ παρῶσα Κυβέρνησις, ἡ ἐκτελέσασα τὸ παράνομον τοῦτο διάταγμα, ἐκδούσα χρηματικὸν ἔνταλμα πρὸς πληρωμὴν τοῖς ἐν λόγῳ ἀποζημιώσεως.

Τὸ τρίτον στάδιον τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶναι ὅτι ἐν ᾧ τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ὤφειλεν ν' ἀρνηθῇ τὴν θεώρησιν τοῦ ἐντάλματος τούτου, τούναντίον ἐπέτυχεν τὴν θεώρησιν ταύτην διὰ τῆς ψήφου τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτοῦ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου κ. Κετσία, ὁ ὅστις εἶχεν ὑπογράψῃ τὸ εἰρημένον Β. Διάταγμα, ὡς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ δὲν ἡδύνατο ἐπομένως νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συνεδρίαν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, τὴν ὁποίαν ἀπετέλεσαν ὁ ἀντιπρόεδρος καὶ τρεῖς ἐλεγκταὶ αὐτοῦ, ἐξ ὧν οἱ δύο ἦσαν ἐναντίον τῆς θεωρήσεως τοῦ παρανόμου ἐντάλματος.

Ἀπορὸν εἶναι πῶς ὁ ἀξιότιμος πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου δὲν ἐζήτησεν, ὡς ὤφειλε, νὰ κυρώσῃ διὰ νόμου τὸ Βασιλικὸν ἐκεῖνο διάταγμα, ἀλλ' ἠκολούθησε τὴν αὐτὴν σκολίαν ὁδὸν τῶν προκατόχων του. Παρακαλῶ δὲ αὐτὸν νὰ προσαγάγῃ πάντα τὰ σχετικὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἵνα ἐξετάσῃ ἡ Βουλὴ ἐὰν τὰ ἐκτεθέντα ἔχωσιν ἀκριβῶς ὡς ἐξέθηκα ὑμῖν.

Δὲν εἶνε, κύριοι, εὐχάριστον νὰ λαμβάνῃ τις πρωτοβουλίαν ἐπὶ τοιοῦτων θεμάτων, ἀφορώντων τὰς ἀχρούς κυβερνήσεις, καὶ μάλιστα ὁπόταν γινώσκῃ ὅτι θέτει κατὰ τὴν κοινὴν ρῆσιν τὸ κεφάλαιον

εἰς τὴν μποῦκα τοῦ κανονικοῦ

ἀλλὰ καθήκον ὑπέρτατον ἐπιβάλλει τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, ἡ ὁποία θέλει ἴσως δυσχερῆσαι καὶ τὸν προστάτην τῆς ἀχρῆς ἐκείνης κυβερνήσεως. Ἐξεπλάγῃ, ὡς παρατηρῶ, ὁ ἀξιότιμος πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ἀλλὰ τὸν διαβεβαίω ὅτι διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἐκπλαγῇ μετ' ὀλίγον πολὺ περισσότερον.

Διότι βεβαίως θὰ ἐκπλαγῇ ὁπόταν μάθῃ ὅτι ἀπεπειράθησαν τὸν περιορισμὸν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, τὸν ὅποιον

πᾶς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔθνους καθήκον ἀπαραίτητον ἔχει νὰ ἐξασκῇ, κατὰ πάσης κυβερνητικῆς πράξεως.

Πρέπει νὰ μάθῃ

πᾶς τις ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν ἴσταιται καὶ ὅσον ἀνεύθυνος καὶ ἂν εἴναι ὅτι ὑπεράνω πάντων ἵσταται ἡ κυρίαρχος θέλησις τοῦ λαοῦ ὅστις ἐταξεν ἡμᾶς ἵνα ἐλέγχωμεν πᾶσαν κυβερνητικὴν πράξιν.

Πρέπει πᾶς τις νὰ μάθῃ ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους θὰ γίνῃ ἐπιλήσιμος τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντων αὐτοῦ. Ἡμεῖς οἱ ἀντιπροσωπεύοντες ἐνταῦθα οὐχὶ τὰς ἐπαρχίας μας ἀλλὰ τὸ ἔθνος ὁλόκληρον ἔχομεν καθήκον νὰ προστατεύσωμεν τοὺς κοινοβουλευτικούς θεσμούς τῆς χώρας περιφρονούντες καὶ προσβάλλοντες

τὰς ἀπειλὰς τῶν προστατευόντων

τὰς παρὰ νόμους πράξεις τῶν ἀχρόων ὑπουργείων. Πρέπει νὰ μάθωσιν οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχόντος διατελοῦντες ὅτι ὑπεράνω αὐτῶν ἵσταται ἡ ἔθνικὴ ἀντιπροσωπεία, ἥτις δὲν συνείθεε νὰ δέχεται προσβολὰς καὶ ἐπιτιμήσεις ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν ὑψηλῶν Δόξης καθηκόντων.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ. Νὰ ἐξηγηθῇτε.

ΣΤΑΗΣ. Νομίζω ὅτι εἰς ἄλλους ἀνήκει νὰ δώσωσι τὰς ἀπαιτούμενας ἐξηγήσεις, ἀφ' οὗ μάλιστα οἱ ἄλλοι οὗτοι παρεισφύρονται ἐν τῇ αἰθείᾳ ταύτῃ.

ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ. Δὲν θὰ ἀπεδεχόμην τὴν πρόκλησιν τοῦ ἐκ Κυθέρων συναδέλφου καὶ φίλου καὶ ἐντελῆ θὰ ἐτήρουν σιωπὴν, ἐὰν προῦκειτο περὶ προσωπικοῦ μόνον ζητήματος, στενότερα συνδεδεμένου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης τοῦ Βουλευτοῦ, ἐντὸς τοῦ περιόλου τούτου, πρόκειται περὶ τάσεως πρὸς περιορισμὸν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐλέγχου, καὶ ὅταν ὁ ἔλεγχος οὗτος ἐνασκήται ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ νομίμου, τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ ὠφελίμου, δι' ὃ καὶ φρονῶ ὅτι ἔχω καθήκον, προκαλούμενος μάλιστα, νὰ φέρω τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, ἐνώπιον πᾶν συναδέλφων.

Κατὰ τὴν παρελθούσαν σύνοδον πολλοὶ τῶν ἀξιότιμων συναδέλφων, ἐν οἷς καὶ ἐγώ, κατηγορεῖλαμεν θρασυτάτας παρανομίας, παρανομίας πρωτοφανεῖς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, διαπραχθεῖσας ὑπὸ τοῦ κληθέντος ἀχρόου ὑπουργείου, ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τοῦ δημοσίου Ταμείου καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων. Ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁ ἀξιότιμος κ. ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν προκληθέντες, ἠναγκάσθησαν, καὶ διὰ προσταγωγῆς ἐγγράφων καὶ ἀριθμῶν καὶ ἐπανελημμένως ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, νὰ ἐπισημοποιήσωσι τὸ ἀληθέστατον καὶ ἀκριβέστατον τῶν καταγγελλομένων παρανομιῶν. Ὁρμηθεὶς δὲ ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, ἀνέπτυξα τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς καὶ τῆς ἥττονος θέσεως τῶν ἀντικαινοβουλευτικῶν Κυβερνήσεων ἐν σχέσει πρὸς τὰς Κοινοβουλευτικάς, διότι, αἱ μὲν Κοινοβουλευτικαὶ Κυβερνήσεις, καὶ ἐὰν δὲν ὑπέχωσι πραγματικὴν εὐθύνην, (ἀφοῦ δυστυχῶς ὁ περὶ εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν Νόμος δὲν λειτουργεῖ πράγματι παρ' ἡμῖν), ὑφίστανται οὐχ' ἥττον τὸν ἐνδελεχῆ ἔλεγχον τῆς Βουλῆς καὶ ἀναγκάζονται ἐπομένως κατὰ τὰς πρὸς παρανομίας τάσεις των, ἐνῶ αἱ ἀντικαινοβουλευτικαὶ κυβερνήσεις, οὐδεμίαν ἐπέχουσιν εὐθύνην, οὐδένα ὑφιστάμεναι ἔλεγχον, τὰ πάντα ἀτιμωρητὴ δύνανται νὰ διαπράξωσι.

Μετά τὴν ἀποκάλυψιν

τοιούτων καὶ τηλικούτων

παρανομιῶν, μετὰ τὴν ἐπισημοποίησιν τῶν παρανομιῶν ταύ-

των ὑπὸ τῆς ἐνεστῶσης Κυβερνήσεως, ἐδικαιούμην νὰ φρονῶ, κύριε Πρόεδρε, ὅτι ἡ Α. Μ. θὰ διετίθετο ὡς κατὰ τῶν Συμβούλων τῆς ἐκείνων, οἵτινες διέπραξαν τοιαύτας παρανομίας τοσοῦτω μάλιστα δυσμενέστερον, ὡς οἱ σύμβουλοι ἐκεῖνοι ἦσαν σκευὴ τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς κατὰ τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῆς καὶ διέπραξαν τὰς πρωτοφανεῖς ἐκεῖνας παρανομίας, ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ ἐνεργείας καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων, χωρὶς οὐδὲ τὸ παράπαν νὰ ἰφίστανται τὴν καθ' ἑκάστην καταγγελλομένην βουλευτικὴν πίεσιν. Ὅπως δὲ ποτε, οὐδέποτε ἡδυνάμην νὰ φαντασθῶ

ὅτι ἡ Α. Μ. θὰ διετίθετο δυσμενῶς

κατὰ τῶν βουλευτῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀπεκάλυψαν τὰς παρανομίας ταύτας καὶ ἐφώτισαν αὐτὴν περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῶν τοιούτων προσωπικῶν Κυβερνήσεων. Δυστυχῶς, κύριε Πρόεδρε, συνέβη πάντῃ τὸ ἐναντίον. Καὶ ἐκ συντηρητικῶν παραδόσεων καὶ ἐνεκα τάσεων ἀπὸ πεποιθήσεως, μετὰ μεγάλης εὐλαβείας ἠτένισα πάντοτε πρὸς τὴν Βασιλείαν δι' ὃ, καὶ ὅτε διετέλουν ἐξωτερικὸς ὑπάλληλος καὶ ἡρχόμενος ἐνταῦθα καὶ ἀφ' οὗτο εἶμαι βουλευτὴς ἀπὸ τετραετίας, εἴτε ὡς συμπολιτεύμενος, εἴτε ὡς ἀντιπολιτευόμενος ἰθεώρησα καθήκον μου κατ' ἔτος, μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως ἐκ τῶν συνήθων ταξιδίων του, νὰ ζητῶ ἀχρόασιν καὶ νὰ ὑποβάλλω αὐτῷ τὰ σέβη μου, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν συναδέλφων πράττουσι. Τοῦτο αὐτὸ ἐποίησα καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον. Ἀλλ' εἰ καὶ πολὺς παρῆλθεν ἔκτοτε χρόνος καὶ πολλοὶ βουλευταὶ καὶ ὑπάλληλοι καὶ ἰδιῶται, μετ' ἐμὲ ἐγγραφέντες, ἐτυχον ἀχροάσεως, ἐγὼ μέχρι τοῦδε

δὲν ἔτυχον τῆς τιμῆς ταύτης.

Ἵποθέτον ὅτι παραδρομὴ τις συνέβη κατὰ τὴν ἐγγραφὴν τοῦ ὀνόματός μου (διότι μοι ἦτο ἀδύνατον νὰ φαντασθῶ ἄλλο τι), ἀπετάθην πρὸς τὸν κ. Αὐτάρχην καὶ ἐζήτησα νὰ διευκρινίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο. Μετὰ τινὰς ἡμέρας συναντήσας κατὰ τύχην τὸν κ. αὐτάρχην καὶ ἐρωτήσας αὐτὸν ἐὰν ἐξετέλεσε τὴν παράκλησίν μου ἐκείνην, μετ' ἐκπλήξεως, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ὅτι ἡ Α. Μ. εἰς τὴν ἀνένεγκε τὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐνώπιον μάλιστα ὑπασπιστοῦ τινός, ρητῶς καὶ ἀπροκαλύπτως ἀπήντησεν ὅτι ἐπὶ σκοπῇ δὲν με ἐδέχθη διότι οὐδέποτε ἀνέμενε παρ' ἐμοῦ τὰ ὁμιλῶσα κατὰ τοῦ Βασιλικοῦ ὑπουργείου.

Οὕτως ἔχουσι, κ. Πρόεδρε, τὰ τοῦ ἐπεισοδίου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀφήγησιν προέκάλεσεν ὁ προαγορεύσας φίλος καὶ συναδέλφος.

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι, προκληθεὶς, ἀνεκοίνωσα τὰ ἀνωτέρω, οὐχὶ ὥπως εὐχαριστήσω τὴν περιέργειαν τοῦ φίλου συναδέλφου καὶ τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ διότι

ἰθεώρησα καθήκον μου νὰ πράξω

τοῦτο, φρονῶν ὅτι περιορίζεται αὐτῷ ἡ ἐλευθερία τῆς γνώμης τοῦ βουλευτοῦ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου. Ἐν ὁρμῇ περιστάσεως ὅμως αὕτη καταδείκνυσιν καὶ ἐπικυβερεῖται ὁσότης τῆς γνώμης, ἣν ἐξήνεγκον καὶ κατὰ τῶν Κυβερνήσεων σύνοδον περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῶν ταῖρεται θεμελιώδους σεων, διότι διὰ τοῦ συστήματος πομένου τοῦ ζητήματος ἀρχὴ τοῦ Συντάγματος, μὴ ρητῶς ἀναγράφει ὅτι ὁ μὲν τῆς εὐθύνης. Ἐνῶ τὸ Σ. ὡς δὲ ὑπουργοὶ εἰσὶν ὑπεύθυνοι, Βασιλεὺς εἶναι ἀνεύθυνος προσωπικῶν Κυβερνήσεων, οἱ μὲν διὰ τοῦ συστήματος ἀνεύθυνοι, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀναλαμβάνει ὑπουργοί

νήν τοιούτων καὶ τηλικούτων παρανομιῶν καὶ νει τήν, δυσμενῶς διατιθέμενος κατὰ τῶν βουλευτῶν αὐθαγιότητες ἀποκαλύπτουσι τὰς παρανομίας ταύτας. ἐκεῖν κ. Πρόεδρε, ὅτι ἡ περίστασις αὕτη καὶ πολλὰ καὶ σχετικὰ δέον νὰ φωτίσωσιν οὐχὶ ἐκείνους οἵτινες ζητοῦσι νὰ

ψαρεύωσιν εἰς θοὰν νερά,

ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς ἐκείνους πολίτας καὶ πολιτευομένους οἵτινες βαρυθυμοῦντες ἐπὶ τῇ ἐνεστώσει καταστάσει τῶν πραγμάτων καὶ διερευνῶντες τὰ αἷτια καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας αὐτῆς, μεμφιμοιροῦσιν ἀπαύστως κατὰ τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀπὸ χρηστοῦ τοῦ συνεδίου φρονούντες ὅτι τοῦτο καὶ μόνον εἶνε ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ. Οἱ τοιοῦτοι ἐν μεγάλῃ διατελοῦσι πλάνῃ καὶ συντελοῦσι διὰ τῶν τοιούτων γνώμων, νὰ μεταπέσωμεν καὶ ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸ χεῖρον. Καὶ ἐγώ, κ. Πρόεδρε, οὐδὲως εἰμὶ θιασώτης τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ὡς τοῦτο λειτουργεῖ, δυστυχῶς παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἀνοβλέπων εἰς διχόφους ἄλλας περιστάσεις, φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ταράσσωμεν καὶ τὰ κακῶς ἔστω κείμενα. Κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, τὸ προσφορώτερον θεραπευτικὸν μέσον τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως θὰ ᾔτο, ἐὰν οἱ χρηστοὶ ἐκείνοι πολῖται καὶ πολιτευόμενοι συνετέλουν ὅπως τὰ ἐν τῇ τόπῳ κόμματα, ἀντὶ νὰ ἀλληλοτρώγωνται καὶ νὰ ἀλληλοκαταγγέλλωνται ἀδικόπως, ἀντὶ, ἀνερχόμενα εἰς τὴν ἐξουσίαν, νὰ λησμονῶσι τὰ παθήματά των καὶ τὰς ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει ἐπαγγελίας των, ἀντὶ νὰ κατασυντρίβωνται οὕτω ἐπ' αὐτῶν τῆς κοινῆς γνώμης συμπαρασύραντα καὶ τὸ Κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα, ὥφειλον, ἐπαναλαμβάνω, οἱ χρηστοὶ ἐκείνοι πολῖται νὰ συντελοῦσιν ὅπως τὰ κόμματα διτηρῶσι καὶ σημεῖα τινὰ ἐπαφῆς καὶ τείνωσιν ἀλλήλοις τὴν χεῖρα ἐν τισὶ τοῦλάχιστον γενικοῖς, ἐθνικοῖς καὶ κοινοφελεσὶ ζητήμασι.

Ὁ κ. ΠΡΩΤΟΠΟΥΡΓΟΣ δὲν ἠδύνατο βεβαίως ν' ἀφήσῃ.

ἀνυπεράσπιστον τὸ Στέμμα

καὶ ἀπήντησεν εἰς τοὺς προλαλήσαντας δι' ὑπεκφυγῆς. Δὲν ἐζήτησε. λέγει ν' ἀνέυρῃ ὁ κ. βουλευτὴς ἐκεῖνον ὅστις εἶνε ὑπεύθυνος, ἀλλ' ἔκαμε σύγχυσιν. Ἐν τοῖς κοινοβουλίοις οὐδέποτε γίνεται μνεῖα τοῦ Ἡγεμόνος. Ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνισμὸς εἶνε φυσικὴ συνέπεια τοῦ πολιτεύματος, δὲν πρέπει δὲ νὰ ζητῆται ἡ καταστολὴ αὐτοῦ. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τὰ κόμματα, ἢ τὰ μέλη αὐτῶν νὰ πράττωσι καὶ νὰ λέγωσιν

ὅσα δύνανται νὰ ὀπονομεύουν

τὸν πολιτικὸν ὀργανισμόν. Διὰ τοῦτο ἡ λήθη τῶν κανόνων αὐτῶν τοῦ κ. βουλευτοῦ ἀναμείξαντος εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς τὸ ὄνομα τοῦ Ἡγεμόνος ἐλύπησε τὸν κ. Πρωθυπουργόν.

Ἡ Βουλὴ μετ' ἐντεταμένης προσοχῆς ἤκουσε πάντα ταῦτα. Τ' ἀκροατήρια δὲν ἀνέπνεον διὰ νὰ ἐνωτισθῶσι τῶν λύγων πάντων, μετὰ δὲ τὸν κ. Πρωθυπουργόν, ὑπετέθη ὅτι θὰ ἐλθῇ ἡ συζήτησις, ἀλλ' ἠγέρθη ὁ κ. Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗΣ καὶ ἔδωκεν εὐρυτέραν εἰς τὰ περὶ Βασιλείας ἀνάπτυξιν.

Θαυμάζω, εἶπεν ἐν ἀρχῇ

ὁ κ. βουλευτὴς, πῶς οἱ συνάδελφοι παρεπονέθησαν ὁ μὲν διότι δὲν τὸν ἐδέχθη ὁ Βασιλεὺς εἰς ἀκρόασιν ὡς κατακρίναντα τὸ ὑπὸ τὸν Νικόλαον Δεληγιάννην κασιλιδὸν ὑπουργέτον, ὁ δὲ διότι ὁ Βασιλεὺς ἀδιαφορεῖ εἰς τὰ γενόμενα. Ἀπορῶ τῷ ὄντι κύριοι, πῶς ἐέρχονται τοῦ στόματος βουλευτοῦ τοιαῦτα παράπανα, ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν εἰς πάντας τοὺς διελθόντας ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ ἐντεῦθεν, ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης ὡς καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἐλευσεώς του

ἔθεδε γραμμὴν τῆς πολιτείας Του

τὴν ὁποῖαν ἀπαρεγκλίτως ἀκολουθεῖ ἐπομένως ἀφοῦ τράτην γνωρίζομεν οὐδὲν πρέπει κατ' αὐτοῦ νὰ ἔχωμεν παράπανον. Ὁ Βασιλεὺς, κύριοι, φροντίζει περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων ὡς καλὸς οἰκοκύριος, εἶνε φίλος τῆς εἰρήνης καὶ

τῶν ταξείδιων μὴ σκοτιζόμενος διὰ τὰ περαιτέρω. Προσεγγίζει ὁ Μάρτιος κύριοι Βουλευταί, ὅτε μέλλει νὰ κάμῃ τὸ νέον τοῦ ταξείδιον καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν θέλομεν τῇ παρεμβάλλει οὐδὲν πρόσκομμα καίτοι ἀναλογιζόμενοι τὸ κρίσιμον τῶν περιστάσεων διὰ τὸν Ἑλληνισμόν. (Ἡ κυβερνητικὴ πτέρυξ διχμηρύρεται.)

— Τί εἶνε αὐτά; λέγουν τινές, ἀλλ' ὁ ρήτωρ ἀπτόητος ἐξακολουθεῖ.

— Ἐὰν συνησθάνομεθα τὸ κρίσιμον τῶν περιστάσεων καὶ τὸ μέγεθος ἐκ τῆς ἀποδημίας τοῦ Βασιλέως

ἠθέλομεν εἰπῇ εἰς αὐτόν:

— Βασιλεῦ, δὲν σοῦ ἐπιτρέπομεν ν' ἀναχωρήσῃς διότι ἡ ἐπὶ ἐξ μηνῶν ἀποδημία...

— Οὐχὶ ἐξ, ἀλλὰ ὀκτώ, διχκόπτει εἰς βουλευτῆς.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗΣ... ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀφίνει μέγα κενόν. Ὁ Βασιλεὺς εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ θάλασσαν καὶ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ καὶ ἔχει τὸ κατὰ τὴν νῆα ὅπως καὶ ἡμεῖς περὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ ἐνῷ ἡμεῖς δὲν σκεπτόμεθα περὶ αὐτῶν, πῶς ἀξιοῦμεν ὁ Βασιλεὺς νὰ μεταβῇ εἰς τὰ πλοῖα καὶ νὰ ἐξετάσῃ

ἂν εἶνε ἐτοιμοπόλεμος

νὰ ἐκπλεύσῃ

ΠΕΤΣΑΛΗΣ. Πῶς; δὲν ἐπῆγε καὶ ἠρώτησε;

— Ἐπῆγε καὶ ἠρώτησεν, ἀλλὰ περὶ τῆς «Μπουμπουλίννας». Πῶς θέλετε νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς στρατῶνας πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατοῦ;

(Μεγάλῃ αἰσθητικῇ εἰς τὴν Βουλὴν. Ὁ ΠΡΟΕΔΡΟΣ κρούων τὸν κώδιον διχμηρύρεται)

ΦΟΡΕΣΤΗΣ. Ὁρεῖται ἡ Βουλὴ ν' ἀποδοκιμάσῃ τὸν ἀγορεύοντα.

(ὁ θόρυβος ἐν τῇ δεξιᾷ ἐπιτείνεται.)

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗΣ. Ὁ Βασιλεὺς δὲν κρύπτεται ὀπισθεν τοῦ ἀνευθύνου τοῦ Συντάγματος, καὶ ἂν κρύπτεται τὴν εὐθύνην φέρουν ἄλλοι.

ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ὅταν γίνετε ὑπουργὸς μὴ τὸν ἐκούμετε, ἀλλὰ κάμετε κατὰ συνείθησιν καὶ ὑπ' εὐθύνην σας.

— Ἀκριβῶς δι' αὐτὸ οὐδεὶς λέγει τὴν ἀλήθειαν. Φοβεῖται ἕκαστος μὴ γραφῇ τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ὑπουργικῷ καταλόγῳ καὶ ἀπαλειφθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ποτέ δὲν ἔγεινεν αὐτό.

— Πολλάκις καὶ δι' αὐτὸ τὸν φοβούμεθα. Ἐὰν λοιπὸν γκεκδύμεθα τῆς μικροπολιτικῆς δὲν θὰ ἐζητοῦντο

μυστικαὶ συνεδριάσεις

δι' ν' ἀποκλύψωμεν τὰ ἔλκη τῆς ἐλευσίνης μας καταστάσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Σὰς παρκαλῶ κ. βουλευτὰ μὴ ἐπαναλάβετε....

— Διατί;

— Ν' ἀπευθύνεσθε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

— Περὶ τῆς ὑπευθύνου κυβερνήσεως ὁμιλῶ, ἥτις θέλει δώσῃ λόγον. Πλησιάζει ὁ Μάρτιος καὶ οἱ Βούλγαροι θὰ εἰσβάλλουν εἰς τὴν Μκεδονίαν. Οἱ Κρήτες διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ πάθουν ὅτι οἱ Ἀρμένιοι. Τί μέτρα ἔλαβεν ἡ κυβερνητικὴ περὶ αὐτῶν;

Καταλήγει δὲ ὁ ρήτωρ λέγων ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι θὰ πάθουν ἐν καιρῷ ὅτι ὁ Κρίσπης.

Δὲν τολμῶμεν οὔτε.

τὰς γνώμας μας νὰ ἐκφέρωμεν, λέγει, ὅταν καταστρέφονται τὰ συμφέροντά μας.

Μὰς ἀδικεῖτε, κ. συνάδελφε, λέγει ὁ κ. ΦΟΡΕΣΤΗΣ.

— Δὲν ἀδικῶ οὐδένα, λέγει ὁ ρήτωρ, διότι καὶ ἐγὼ αὐτὸς πράττω ὅτι πράττουσι πάντες οἱ λοιποὶ βουλευταί, καὶ ἐὰν δὲν θέσωμεν τὸρμα εἰς τὴν κατὰστάσιν ταύτην, θεωρῶ ἐντελῶς περιττὴν ἢ μάλλον ἐπιβλαβὴ τὴν ὑπαρξιν τοῦ κοινοβουλίου.

Μετὰ τοῦτο ἐλθῇ ἡ συζήτησις αὐτή, τῶν βουλευτῶν ποικιλοτρόπως σχολιζόντων κατ' ἰδίαν τὰ λεχθέντα.

Εἰσελθοῦσα δὲ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἐψήφησε μέ τινας παρκτηρήσεις διάφορα νομοσχέδια καὶ ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.